

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2016 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. N-1 (158)
„Dėl lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos“ patvirtinta
kitų kalbų asmenvardžių ir vietovardžių vartoseną lietuvių kalboje

3. Dėl kitų kalbų asmenvardžių ir vietovardžių vartosenos lietuvių kalboje:

3.1. Lotyniško pagrindo alfabetus vartojančių kalbų asmenvardžiai bei vietovardžiai grožiniuose kūrinuose, populiariuose ir vaikams bei jaunimui skirtuose leidiniuose atsižvelgiant į skaitytojų amžių ir išsilavinimą adaptuojami, t. y. pateikiami pagal tarimą.

3.2. Mokslinėje literatūroje, reklaminiuose, informaciniuose leidiniuose, specialiuose tekstuose, taip pat oficialiuose dokumentuose (išskyrus Lietuvos Respublikos piliečių asmens dokumentus) kitų kalbų asmenvardžių pateikiamos autentiškos formos, o labiau paplitę vietovardžiai dažniausiai adaptuojami. Autentiškos ir adaptuotos asmenvardžių formos gali būti pateikiamos pagrečiui (viena iš jų skliaustuose).

P a s t a b a. Asmenvardžių rašymą Lietuvos Respublikos piliečių asmens dokumentuose nustato kiti teisės aktai.

3.3. Nelotyniško pagrindo rašmenis vartojančių kalbų asmenvardžiai ir vietovardžiai transkribuojami atsižvelgiant į jų tarimą.

P a s t a b a. Rusų kalbos asmenvardžiai ir vietovardžiai transkribuojami pagal Lietuvių kalbos komisijos aprobuotą instrukciją (Pavardžių, vardų ir vietovardžių transkripcijos iš rusų kalbos į lietuvių kalbą ir iš lietuvių kalbos į rusų kalbą instrukcija. Vilnius: Mokslas, 1990).

3.4. Visų šalių asmenvardžius bei vietovardžius rašant pagal minėtus bendruosius principus, išlaikomos tradicinės formos, pvz.: *Karolis Didysis, Petras Pirmasis, Anglija, Lenkija, Prancūzija, Suomija, Švedija, Daugpilis, Dauguva, Krokua, Paryžius, Varšuva, Viena, Genuja, Mantuja*.

3.5. Kitų kalbų asmenvardžiai ir vietovardžiai rišliame tekste gramatinami – jiems pridedamos lietuviškos reikiamo linksnio galūnės. Adaptuoti asmenvardžiai ir vietovardžiai dažniausiai gramatinami ir kai teikiami nerišliame tekste.

4. Dėl adaptuotų asmenvardžių ir vietovardžių galūnių rašymo:

4.1. Adaptuotiems asmenvardžiams ir vietovardžiams, kurie baigiasi priebalsiu (išskyrus 6.2–6.4 taisyklėse nurodyto tipo atvejus), pridedamos galūnės *-as, -is, -(i)us* ir jie linksniuojami kaip atitinkami lietuviški daiktavardžiai:

4.1.1. su galūne *-as*: *Brugmanas (Brugmann), Talinas (Tallinn), Mopasanas (Maupassant), Bodleras (Baudelaire), Volteras (Voltaire), Brauchičas (Brauchitsch), Stiuartas (Stewart), Luvras (Louvres)*; galūnė *-as* paprastai pridedama ir tiems originalo kalboje nelinksniuojamiems tikriniais vardams, kurie baigiasi priebalsiu *s*: *Teksasas (Texas), Arkanzasas (Arkansas), Dalasas (Dallas), Okasas (Okas); Lopesas (Lopez), Gomesas (Gomez), Velaskesas (Velasquez); Morisas (Morris), Sikeirosas (Siqueiros), Lagosas (Lagos); Dos Pasosas (Dos Passos); Lodusas (Loodus), Maltusas (Malthus), Dreifusas (Dreyfus), Larusas (Larousse); Votkinsas (Watkins), Fringsas (Frings)* (išskyrus tradicines išimtis, pvz.: *Hondūras, Buenos Airės, Los Andželas*);

4.1.2. su galūne *-is*: *Šileris (Schiller), Lelevelis (Lelewel), Grenoblis (Grenoble), Klodelis (Claudel), Čerčilis (Churchill), Kolis (Kohl), Tanhoizeris (Tannhäuser), Foichtvangeris (Feuchtwanger)*;

4.1.3. su galūne *-(i)us*: *Karlovičius (Karłowicz), Hemingvėjus (Hemingway), Raikovičius (Rajkowić)*;

4.1.4. prie moterų pavardžių, kurios baigiasi priebalsiu, galūnės nededamos, pvz.: *Smit (Smith), Fišer (Fischer), Gomes (Gomez)*. Moterų vardams, kurie baigiasi priebalsiu, gali būti pridedamos galūnės *-a* arba *-ė* (klaida nelaikytinas skirtingų galūnių parinkimas to paties tipo baigmenis turintiems autentiškiems asmenvardžiams), pvz.: *Doris, Dorisa, Dorisė (Doris), Elizabet, Elizabeta, Elizabetė (Elizabeth), Klemens, Klemensa, Klemensė (Clemence)*.

4.2. Graikiškų asmenvardžių ir vietovardžių galūnės *-on (-ōn), -os, -us (-ūs), -ēs* ir lotyniškų *-us, -um* keičiamos į *-as*, pvz.: *Sigėjas (Sigeion), Eschilas (Aischylos), Heziodas (Hēsiodos), Korintas (Korinthos); Odisėjas (Odysseus), Edipas (Oidipūs); Hipokratas (Hyppokratēs), Archimedas (Archimēdēs); Augustas (Augustus), Brutas (Brūtus), Markas (Marcus); Saguntas (Saguntum)*.

Tačiau graikiškų vardų galūnė *-ēs* po *l* keičiama *-is*, pvz.: *Sofoklis (Sophoklēs), Heraklis (Hēraklēs), Aristotelis (Aristotelēs)*, o po *i* einančios lotyniškų vardų galūnės *-us, -um* rašomos *-jus*: *Julijus (Jūlius), Vergilijus (Vergilius), Kapitolijus (Capitolium)*. Taip pat rašomos ir iš lotynų ar graikų kalbų (ar per jas) į kitas kalbas atėjusių arba lotynizuotų asmenvardžių ir vietovardžių formos, turinčios gale *-as, -is, -(i)us*, pvz.: *Lukas (Lucas), Memfis (Memphis), Mineapolis (Mineapolis), Amadėjus (Amadeus)*, o pagal analogiją su jomis ir daugelio kitų vyriškų vardų galūnės, pvz.: *Nikolas (Nicolas), Fransis (Francis), Persis (Persis)*.

4.3. Graikiškiems ir lotyniškiems priebalsinio kamieno vardams galūnės pridedamos prie kilmininko kamieno, pvz.: *Ksenofontas (Xenophōn, Xenophōntos), Tespidas (Thespis, Thespidos), Ciceronas (Cicerō, Cicerōnis), Katonas (Catō, Catōnis); Artemidė (Artemis, Artemidos), Paladė (Pallas, Pallados), Venera (Venus, Veneris)*. Naujosios graikų kalbos galūnė *-is* nekeičiama: *Teodorakis (Theodorakis), Hadzidakis (Hadzidakis)*.

4.4. Latvių kalbos asmenvardžių ir vietovardžių galūnė *-s* po priebalsio keičiama į *-as*, pvz.: *Endzelynas (Endzelīns), Jaunzemas (Jaunzems), Tukumas (Tukums), Sudrabkalnas (Sudrabkalns)*, išskyrus tuos atvejus, kai vietovardžių antrasis dėmuo *-pils* keičiamas į *-pilis*, pvz.: *Jėkabpilis (Jėkabpils), Bėrzpilis (Bėrzpils), Sėlpilis (Sėlpils)*. Galūnės *-is* ir *-us* nekeičiamos, o *-e* keičiama į *-ė*, pvz.: *Drydzis (Drīdzis), Inesis (Inesis), Saldus (Saldus), Ėglainė (Ēglaine), Secė (Sece), Smiltėnė (Smiltene)*. Pavardžių priesaga *-inš* keičiama į *-inis*, pvz.: *Bėrzinis (Bėrziņš), Krūminis (Krūmiņš)*.

4.5. Daugiskaitinių vardų galūnės paprastai keičiamos atitinkamomis lietuvių kalbos daugiskaitos galūnėmis, pvz.: *Sardai (Sardes), Kanai (Cannes)*. Daugiskaitinių latviškų vietovardžių galūnės keičiamos atitinkamomis lietuvių kalbos daugiskaitos galūnėmis išlaikant kamiengalio priebalsio kietumą arba minkštumą: po kietojo priebalsio *-i* keičiama į *-ai, -as* keičiama į *-os*; po grafiškai išreikštų minkštųjų priebalsių *ķ, ģ, ļ, ņ*, priebalsių *š, ž, č, dž* ir kai kuriais kitais retais atvejais *-i* keičiama į *-iai, -as* keičiama į *-ios*; pvz.: *Avuotai (Avoti), Balvai (Balvi), Bėrzkalnai (Bėrzkalni), Bėrzai (Bėrzi), Jaunzemai (Jaunzemi); Ziros (Ziras); Alsvikiai (Alsviķi), Brigiai (Brīģi), Andzeliai (Andzeļi), Lendžiai (Lendži), Limbažiai (Limbaži), Pelčiai (Pelči), Jaunkemeriai (Jaunķemeri); Pliavinios (Pļaviņas)*.

4.6. Prie asmenvardžių ir vietovardžių, gale turinčių nekirčiuotą *-i*, pridedama *-s*, o nekirčiuotas *-y* keičiamas galūne *-is*, pvz.: *Kraševskis (Kraszewski), Niemis (Niemi), Pučinis (Puccini), Toljatis (Toglatti), Verdis (Verdi), Gobis (Gobi), Helsinkis (Helsinki), Tbilisis (Tbilisi); Chomskis (Chomsky), Henris (Henry), Jakobis (Jacoby), Kiparskis (Kiparsky)*. Prie moterų vardų bei pavardžių galūnės nededamos: *Ibaruri (Ibaruri), Meri (Mary)*.

4.7. Asmenvardžių ir vietovardžių nekirčiuota galūnė *-e (-ē)* keičiama į *-ė*: *Afroditė (Aphroditē), Feličė (Felice), Brontė (Bronte), Rudzytė (Rudzīte), Halė (Halle), Zekė (Selke)*.

P a s t a b a. Jei nekirčiuota galūne *-i (-y)*, *-e (-ae)* baigiasi daugiskaitinė vietovardžio forma, tuomet pridama atitinkama lietuviška daugiskaitos galūnė, pvz.: *Kemeriai (Kēmeri)*, *Tatrai (Tatry)*, *Katovicai (Katowice)*, *Sirakūzai (Syracūsae)*.

4.8. Asmenvardžių ir vietovardžių, kurie baigiasi nekirčiuotais *-a*, *-ia (-ya)*, žodžio galas nekeičiamas ir jie linksniuojami kaip atitinkami lietuviški daiktavardžiai: *Aiva (Aiva)*, *Berta (Bertha)*, *Halina (Halina)*, *Kurkovska (Kurkowska)*; *Apolonija (Apollonia)*, *Ifigenija (Iphigenia)*; *Barselona (Barcelona)*, *Nikaragva (Nicaragua)*, *Ryga (Rīga)*, *Toskana (Toscana)*; *Balija (Balya)*, *Italija (Italia)*, *Venecija (Venezia)*.

4.9. Prie asmenvardžių ir vietovardžių, kurie baigiasi kirčiuotais balsiais (išskyrus graikų ir sen. indų k.), galūnės nededamos ir jie nelinksniuojami, pvz.: *Bordo (Bordeaux)*, *Hugo (Hugo)*; *Anžu (Anjou)*, *Kamiu (Camus)*; *Dega (Degas)*, *Ferma (Fermat)*; *Beranžė (Beranger)*, *Bizė (Bizet)*, *Kalė (Calais)*, *Mejė (Meillet)*, *Bali (Bally)*, *Debiusi (Debussy)*, *Kiuri (Curie)*, *Šabli (Chablis)*, *Albi (Albi)*. Taip pat nelinksniuojami ir negauna galūnių vardai, kurie baigiasi nekirčiuotu *-u*, pvz.: *Antonesku (Antonescu)*, *Mobutu (Mobutu)*, *Tartu (Tartu)*, *Turku (Turku)*, arba dviejų balsių sandūra, pvz.: *Goa (Goa)*, *Samoa (Samoa)*, *Borneo (Borneo)*, *Romeo (Romeo)*, *Bilbao (Bilbao)*. Tačiau iš tradicijos rašoma *Genuja (Genua)*, *Mantuja (Mantua)*, *Kapuja (Capua)*.

4.10. Nekerčiuota galūnė *-o* verčiama lietuviška galūne *-as*: *Brunas (Bruno)*, *Milanas (Milano)*, *Turinas (Turino)*, išskyrus kai kuriuos slaviškus vardus, pvz.: *Moniuška (Moniuszko)*, *Mateika (Matejko)*.

4.11. Jeigu asmenvardis arba vietovardis susideda iš kelių žodžių, atitinkama lietuviška galūnė paprastai dedama prie paskutinio žodžio: *Bret Hartas (Bret Hart)*, *Sen Simonas (Saint-Simon)*; *Klermon Feranas (Clermont-Ferrand)*, *Karlovy Varai (Karlovy Vary)*, *Rio de Žaneiras (Rio de Janeiro)*. Tik kai kuriems dvižodžiams asmenvardžiams galūnė iš tradicijos dedama ir prie pirmojo (arba tik prie pirmojo) žodžio: *Boduenas de Kurtenė (Baudouin de Courtenay)*.

5. Dėl ilgųjų balsių rašymo adaptuojamuose asmenvardžiuose ir vietovardžiuose:

5.1. Balsėmis *y*, *ū* žymimi atitinkami ilgieji kitų kalbų balsiai tuose adaptuojamuose asmenvardžiuose bei vietovardžiuose, kuriuose šių balsių ilgumas originalo kalba (latvių, vokiečių, čekų, slovakų, estų, suomių, vengrų) yra išreikštas grafiškai, pvz.: *Niedrytė (lat. Niedrīte)*, *Nyca (lat. Nīca)*, *Nydermanas (vok. Niedermann)*, *Tyneckis (ček. Tône ckô)*, *Skycovas (slov. Skôcov)*, *Vyraltas (est. Viiralt)*, *Ryhivara (suom. Riihivaara)*, *Vyzvaras (vengr. Vízvár)*, *Alūksnė (lat. Alūksne)*, *Ūlenbekas (vok. Uhlenbeck)*, *Ūneticė (ček. Únětice)*, *Rūžička (ček. Růžička)*, *Lūčka (slov. Lúčka)*, *Mūga (est. Muuga)*, *Ūlasūla (suom. Uulasuula)*, *Ūrkūtas (vengr. Ūrkút)*.

5.2. Vardų, kuriuose minėtų balsių ilgumas originalo rašyba nėra aiškiai išreikštas, ilgieji balsiai žymimi balsėmis *i*, *u*, pvz.: *Iberlingenas (vok. Überlingen)*, *Ibchas (vok. Ibach)*, *Štrigelis (vok. Strigel)*, *Fildingas (angl. Fielding)*, *Klivlendas (angl. Cleveland)*, *Blumfildas (angl. Bloomfield)*, *Gutenbergas (vok. Gutenberg)*, *Liubekas (vok. Lübeck)*, *Šumanas (vok. Schumann)*, *Kuperis (angl. Cooper)*, *Liverpulius (angl. Liverpool)*, *Muras (angl. Moore)*, *Hiumas (angl. Hume)*. Ilgieji balsiai, adaptuotoje vardo formoje atsidūrę dvibalsyje, taip pat rašomi *i*, *u*, pvz.: *Uipeštas (vengr. Újpest)*. Kai kurie vardai su ilgosiomis arba trumposiomis balsėmis rašomi iš tradicijos, pvz.: *Lyras (angl. Lear)*, *Kalipsė (gr. Kalypsō)*.

5.3. Ilguosius balsius žyminčios raidės ir jų samplaikos – estų kalbos *ee*, *öö*, vengrų *é*, *ő*, vokiečių *ä(ae)*, *äh(aeh)*, *e*, *ee*, *eh*, *ö(oe)*, *öh(oeh)*, latvių *ē* – žymimos lietuvių *ė*, pvz.: *Ėriku (est. Eeriku)*, *Ėbiku (est. Ööbiku)*, *Ėrdas (vengr. Érd)*, *Lėrincis (vengr. Lőrinci)*, *Lėvicas (vok. Lōwitz)*, *Lėvenas (vok. Laeven)*, *Vėberis (vok. Weber)*, *Brėmenas (vok. Bremen)*, *Lėcenas (vo*

k. *Leezen*), *Mèringas* (vok. *Mehring*), *Kètenas* (vok. *Köthen*), *Gètè* (vok. *Goethe*), *Gèrdè* (vok. *Göh rde*), *Ėmè* (vok. *Oehme*), *Bènè* (la. *Bēne*), *Bèrzainè* (la. *Bērzaine*), *Ėduolè* (la. *Ėdole*), *Jèkabpilis* (la. *Jēkabpils*), *Kalètai* (la. *Kalēti*), *Rundènai* (la. *Rundēni*).

5.4. Dvibalsį žyminti latvių raidė *o* keičiama lietuvių *uo*, pvz.: *Acuonè* (*Acone*), *Bruodai* (*Brodi*), *Duobelè* (*Dobele*), *Jaunuolainè* (*Jaunolaine*), išskyrus svetimkilmius vardus, pvz.: *Rozenbergas* (*Rozenbergs*), *Goliševa* (*Goliševa*), *Kolka* (*Kolka*).

7. Dėl senovės graikų tikrinių vardų transkripcijos

7.1. Į lietuvių kalbą transkribuojamuose senovės graikų asmenvardžiuose ir vietovardžiuose nežymimas balsių ilgumas, nes graikų kalbos tekstuose ne visų balsių ilgumas išreikštas grafiškai (dėl techninių priežasčių graikų kalbos žodžiai čia rašomi lotyniškais rašmenimis): *Ichthys*, *yos* – *Ichtijas*, *Pareosios* – *Pareusijas*, *Troidzēn*, *-ēnos* – *Troidzenas*, *Krētē* – *Kreta*, *Thēbai* – *Tebai*, išskyrus tradicines išimtis: *Athēnai* – *Atėnai*, *Mykēnai* – *Mikėnai*.

7.2. Graikiškų asmenvardžių ir vietovardžių dvibalsiai perteikiami dvibalsiais: *Aigeidēs* – *Aigeidas*, *Geraistos* – *Geraistas*, *Oikleidēs* – *Oikleidas*, *Choiril(l)os* – *Choirilas*, išskyrus tradicinius geografinius pavadinimus (ir tradicinius asmenvardžius): *Aigyptos* – *Egiptas*, *Aitnē* – *Etna*, *Neilos* – *Nilas* (*Daidalos* – *Dedalas*, *Oidipous* – *Edipas*, *Kroisos* – *Krezas*). Vertimuose tiesiog iš senovės graikų kalbos asmenvardžių dvibalsiai gali būti paliekami visais atvejais.

7.3. Raidė *j* rašoma pagal lietuvių bendrinės kalbos taisykles:

7.3.1. žodžio pradžioje prieš balsę graikiška „iota“ perteikiama lietuviška raide *j*: *Iamblichos* – *Jamblichas*, *Iōxos* – *Joksas*;

7.3.2. žodžio viduryje graikų kalbos dvibalsio antrasis dėmuo (*i*) prieš kitą balsę ir balsė *i* tarp dviejų balsių perteikiama raide *j*: *Phleiasīā* – *Flejasija*, *Oiōnos* – *Ojonas*, *Lāios* – *Lajas*;

7.3.3. kai graikiškame žodyje *ī*, *ÿ* yra prieš priebalsę, transkribuotame žodyje *j* nerašoma (bet balsiai su *ī* dvibalsio nesudaro): *Aglaitadas* – *Aglaitadas*, *Lētoīs*, *-īdos* – *Letoidė*, *Taigeton* – *Taigetas*;

7.3.4. *j* rašoma po visų balsių ir dvibalsių prieš galūnę: *Kriōā* – *Krioja*, *Trampyā* – *Trampija*; *Epixyēs* – *Epiksijas*, *Anaua* – *Anaujai*.